

Sygn. akt XV Ca 1458/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk (spr.)

Sędzia: SO Jarosław Grobelny

Sędzia: SO Marcin Radwan

Protokolant: prot. sąd. Agata Lipowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 stycznia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Ł. W.

przeciwko małoletnim A. W. (1) i M. W. reprezentowanym przez przedstawiciela ustawowego A. G.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim Zamiejscowy Wydział z siedzibą w Wolsztynie

z dnia 27 sierpnia 2013 r.

sygn. akt XII RC 125/13

oddala apelację.

/-/ J. Grobelny/-/ J. Andrzejak - Kruk/-/ M. Radwan

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 22.03.2013r. powód Ł. W. wystąpił o obniżenie alimentów zasądzonych od niego na rzecz małoletnich pozwanych A. W. (1) i M. W. wyrokiem z dnia 12.10.2012r. z kwot po 800,-zł do 400,-zł miesięcznie, a także o zasądzenie na jego rzecz od pozwanych kosztów procesu. W uzasadnieniu powód powołał się na drastyczną zmianę swojej sytuacji finansowej (w dniu 31.12.2012r. zawiesił prowadzoną działalność gospodarczą z uwagi na pogarszającą się koniunkturę i problemy zdrowotne, a od dnia 7.11.2012r. korzysta z zasiłku chorobowego) oraz na zmiany po stronie pozwanych (od czerwca 2013r. małoletni pozwany przestanie uczęszczać do niepublicznego przedszkola i rozpocznie naukę w szkole podstawowej, co spowoduje spadek stałych kosztów jego utrzymania o ok. 520,- zł miesięcznie). Powód kwestionował ponadto stanowisko przyjęte przez sąd w poprzedniej sprawie, że to na nim w przeważającej mierze powinien spoczywać obowiązek zabezpieczenia materialnych potrzeb dzieci oraz że matka sprawuje nad nimi wyłączną opiekę w sytuacji, gdy dzieci spędzają z powodem 1/3 roku.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 27.08.2013r., sygn. akt XII.RC.125/13 Sąd Rejonowy w Grodzisku Wlkp. oddalił powództwo.

Jako podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w P.z dnia 12.10.2012r. w sprawie XII.C(...) została zasądzona od powoda Ł. W. na rzecz małoletnich pozwanych A. W. (1) i M. W. renta alimentacyjna w wysokości 800,-zł miesięcznie na każdego z nich, łącznie 1.600,-zł miesięcznie. Sąd Okręgowy ustalił, że na miesięczne usprawiedliwione potrzeby małoletniej M. składały się: obiady w szkole i składka na komitet rodzicielski 65,-zł, wyżywienie w domu 300,-zł, lekarstwa w sezonie zimowym ok. 33,-zł miesięcznie, środki higieniczne 30,-zł, atrakcje (basen, plac zabaw, kino) 100,-zł, ubezpieczenie 3,50zł na miesiąc, składka na tzw. „klasowe” 10,-zł miesięcznie, koszty wyprawki szkolnej w przeliczeniu na jeden miesiąc - ok. 55,-zł oraz przypadający na małoletnią córkę stron udział w kosztach utrzymania mieszkania 343,-zł – łącznie ok. 1.090,-zł miesięcznie. Na miesięczne usprawiedliwione potrzeby małoletniego A. składały się: opłata za przedszkole 510,-zł, wyżywienie w domu 150,-zł, ubiór 150,-zł, lekarstwa w sezonie zimowym ok. 33,-zł miesięcznie, środki higieniczne 30,-zł, atrakcje (basen, plac zabaw, kino) 100,-zł, ubezpieczenie 5 zł w przeliczeniu na miesiąc, wyprawka do przedszkola ok. 6,-zł w przeliczeniu na miesiąc oraz udział w kosztach utrzymania mieszkania (...), - łącznie ok. 1.357,-zł miesięcznie. Ł. W. zabierał dzieci do siebie w co drugi weekend, wówczas sprawiał nad nimi opiekę i finansował ich utrzymanie. Ponadto sporadycznie wyjeżdżał wraz z nimi na wakacje pokrywając koszty. Przez większość czasu małoletni bywali pod bezpośrednią pieczęcią matki, która realizowała swój obowiązek alimentacyjny przez starania o ich wychowanie i utrzymanie. Uzasadniało to obciążenie Ł. W. obowiązkiem finansowego przyczyniania się do zaspokajania potrzeb małoletnich w większym stopniu, aniżeli A. W. (2). Sąd Okręgowy uznał, że wydatek rzędu 1.600,-zł miesięcznie na alimenty pozostawał w granicach możliwości zarobkowych i finansowych Ł. W., bowiem utrzymywał się on z działalności gospodarczej w zakresie handlu odzieżą używaną, która zapewniała mu zysk rzędu co najmniej 3.600-3.700,-zł miesięcznie. Po potrąceniu koniecznych wydatków w wysokości ok. 2.010,-zł pozostawała mu wolna kwota, która pozwalała sfinansować renty alimentacyjne. Jeszcze przed wydaniem wyroku Sądu Okręgowego powód zlikwidował swój sklep w W..

Powód Ł. W. ma 36 lat, z zawodu jest ekonomistą, zamieszkuje w Ś.. Oprócz małol. pozwanych nie ma innych dzieci. Mieszka w domu jednorodzinnym, który jest współwłasnością jego oraz jego byłej żony A. W. (2). Ich współwłasnością objęty jest także samochód osobowy, który użytkuje A. W. (2). Podziału majątku nie było. Ponadto powód jest także współwłaścicielem samochodu terenowego S. (...) rocznik 1988, który jednak od roku jest niesprawny. Innego majątku nie ma. Powód posiada prawo jazdy kategorii A, B, E. Zna język angielski i rosyjski w stopniu komunikatywnym. Ukończył dwa fakultety: ekonomiczny oraz z psychologii i zarządzania. Ukończył też kurs BHP i może prowadzić szkolenia w tym zakresie. Po likwidacji sklepu z odzieżą używaną w W. powód prowadził nadal sklep z taką odzieżą w B., woj. (...). Według ustaleń Sądu Okręgowego w P. poczynionych w sprawie XII.C(...), sklep ten zapewniał powodowi zyski rzędu co najmniej 3.600-3.700,-zł miesięcznie. Niespełna dwa miesiące po wydaniu wyroku przez SO, bo z dniem 31.12.2012r. powód zamknął sklep w B. i zawiesił działalność gospodarczą. W okresie od stycznia do połowy marca 2013r. przebywał na zwolnieniu lekarskim i pobierał zasiłek chorobowy z wysokości około 1.100,-zł netto miesięcznie. Z dniem 27.03.2013r. wyrejestrował działalność gospodarczą, a z dniem 28.03.2013r. zarejestrował się jako bezrobotny i pobierał zasiłek dla bezrobotnych w kwocie 794,-zł brutto miesięcznie przez pierwsze trzy miesiące, następnie przez kolejne trzy miesiące 623,-zł brutto. Zdaniem powoda główną przyczyną zawieszenia przez niego działalności gospodarczej było to, że załamał się psychicznie na skutek rozpadu rodziny i popadł w coraz większe zadłużenie. Z dniem 1.09.2013r. powód podjął pracę w Towarzystwie (...) w D. za wynagrodzeniem 1.650,-zł brutto miesięcznie. Alimenty, które na nim ciążyą płacą jego rodzice. Ł. W. pożyczył w roku 2008 od swojego ojca kwotę 35.000,-zł na zakup samochodu. W grudniu 2012r. samochód ten sprzedał za cenę 33.700,-zł i spłacił dług co do kwoty 30.000,-zł. Pozostała mu do spłaty na rzecz ojca kwota 5.000,-zł. Ponadto jest dłużny swoim rodzicom kwotę 8.000,-zł z tytułu alimentów, które rodzice wyłożyli za niego za okres 5 miesięcy. Powód na opał wydaje 150,-zł miesięcznie, za zużycie energii elektrycznej płaci 80,-zł miesięcznie, za zużycie wody i wywóz ścieków 35,-zł miesięcznie, z tytułu ubezpieczenia domu uiszcza składkę w wysokości 28,-zł miesięcznie, za przeglądy kominiarskie uiszcza 6,80zł miesięcznie, za wywóz śmieci 35,-zł miesięcznie, podatek od nieruchomości wynosi 20,-zł miesięcznie. Na zakup artykułów spożywczych dla siebie powód wydaje 500,-zł miesięcznie, na zakup środków czystości 40,-zł

miesięcznie. Powód utrzymuje psa i kota dla dzieci i na ten cel wydaje 50,-zł miesięcznie. W celu utrzymywania kontaktów z dziećmi wydaje 50,-zł miesięcznie na dojazdy do nich.

Matka małoletnich pozwanych A. G.ma 35 lat, wyuczyła się zawodu pracownika administracyjno-biurowego, zamieszkuje w W.. Koszty utrzymania małoletnich pozwanych A.i M.rodzeństwa W.ustalone przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie rozwodowej nie uległy zmianie. Małoletnia M. W.ur. (...)jest uczennicą klasy II Szkoły Podstawowej nr (...)W W.natomiast małoletni A. W. (1)ur. (...)uczęszcza do Niepublicznego Przedszkola (...)a P.w W.. A. G.jest zatrudniona na pełen etat u swojego ojca i jego współnika w firmie (...)za wynagrodzeniem 1.200,-zł netto miesięcznie. Firma (...)handluje artykułami sanitarnymi, wyposażeniem łazienek itp. Firma zatrudnia 12 pracowników. W okresie zawisłości sprawy o rozwód zarabiała tyle samo. A. G.za zużycie energii elektrycznej płaci 100,-zł miesięcznie, za zużycie gazu 100,-zł miesięcznie, za wywóz śmieci 23,-zł miesięcznie, za zużycie wody 50,-zł miesięcznie, z tytułu czynszu płaci 800,-zł miesięcznie, abonament telefoniczny oraz za internet wynosi 95,-zł miesięcznie.

W tych okolicznościach Sąd Rejonowy uznał powództwo o obniżenie alimentów za niezasadne. Sąd powołał się na art. 138 k.r.o. i stwierdził, że nie nastąpiła zmiana stosunków uprawniająca do modyfikacji wysokości obowiązku alimentacyjnego powoda.

Poprzednia konkretyzacja tego obowiązku miała miejsce wyrokiem z dnia 12.10.2012r., a już w dniu 22.03.2013r. powód złożył pozew o obniżenie alimentów. W tak krótkim czasie nie zdążyły jeszcze zadziałać czynniki inflacyjne, a zatem kwota alimentów, która wystarczała na zaspokojenie potrzeb małoletnich powodów w dniu jej zasądzenia, wystarcza także obecnie na zaspokojenie tych samych potrzeb. Z wiarygodnych zeznań matki małoletnich pozwanych wynika, że ich potrzeby są dokładnie takie same jak te, które istniały w dacie wydawania wyroku przez Sąd Okręgowy. Nie zmieniły się także dochody matki małoletnich pozwanych.

Zmieniły się wprawdzie dochody powoda, lecz zaistniała zmiana nie mogła zostać zdaniem Sądu uwzględniona. W pozwie stwierdził, że przyjęcie przez Sąd Okręgowy iż to na nim w przeważającej mierze powinien spoczywać obowiązek zabezpieczenia materialnych potrzeb małoletnich dzieci było niezasadne. Powód oparł zatem żądanie pozwu nie na zmianie stosunków lecz na postulacie skorygowania przez błędnych – jego zdaniem - ustaleń Sądu Okręgowego. Nowe orzeczenie nie może jednak stanowić korekty uprzedniego orzeczenia lub ugody alimentacyjnej. Niedopuszczalne żądanie poczynienia odmiennych ustaleń powód zgłaszał także w zakresie jego możliwości zarobkowych. Naprowadzone przez niego dowody dotyczyły w znacznej mierze okresu będącego już przedmiotem ustaleń i analizy Sądu Okręgowego. Powód wykazywał, że jego możliwości zarobkowe były mniejsze niż te, które ustalił Sąd Okręgowy i twierdzeniami o takich niższych w rzeczywistości możliwościach zarobkowych argumentował decyzję o zawieszeniu, a następnie o zakończeniu działalności gospodarczej. Tymczasem możliwości zarobkowe powoda ustalone prawomocnie przez Sąd Okręgowy istniejące w okresie objętym jego rozpoznaniem nie mogły być przedmiotem jakichkolwiek ponownych ustaleń Sądu Rejonowego. W świetle zaś ustaleń Sądu Okręgowego odnośnie dochodów, które przynosił powodowi sklep z odzieżą używaną w B., decyzja o jego zamknięciu, i to już po dwóch miesiącach od daty wydania wyroku rozwodowego, nie może być uznana za ekonomicznie uzasadnioną. Handel odzieżą używaną zapewniał bowiem powodowi zysk rzędu co najmniej 3.600-3.700,-zł miesięcznie. Zupełnie niezrozumiałe są twierdzenia powoda, że główną przyczyną zawieszenia przez niego działalności gospodarczej było to, że załamał się psychicznie na skutek rozpadu rodziny. Wszak z akt sprawy o rozwód wynika, że powód dopuścił się zdrady małżeńskiej skutkującej najpierw kryzysem związku, a później jego całkowitym rozpadem. Zatem to powód swoją niewiernością zainicjował splot wydarzeń, które doprowadziły do rozpadu jego rodziny. Obecnie ten rozpad rodziny, który rykoszetem uderzył w niczemu niewinnych małoletnich pozwanych, powód próbuje wykorzystać jako argument mający obniżyć należną im rentę alimentacyjną i obniżyć ich stopę życiową. Sąd Rejonowy wskazał dalej na art. 136 k.r.o. i uznał, że sytuacja określona w tym przepisie zaszła w niniejszej sprawie, gdyż powód bez istotnej przyczyny zaniechał prowadzenia zyskowej działalności gospodarczej. Obecnej sytuacji finansowej powoda Sąd nie mógł zatem uwzględniać jako okoliczności mającej wpływ na zakres jego obowiązku alimentacyjnego.

Katalog usprawiedliwionych potrzeb małoletnich pozwanych jest szeroki i został szczegółowo przedstawiony w zeznaniach ich matki oraz w zestawieniu wydatków ponoszonych na ich utrzymanie. W tym wieku rozwój biologiczny organizmu jest dynamiczny i implikuje znaczne zapotrzebowanie na pokarm wysokiej jakości. Wzrost organizmu pozwanych oraz właściwy ich wiekowi ruchliwy tryb życia, wiąże się także z koniecznością częstszego zakupywania odzieży i obuwia. Ponadto z ich edukacją wiążą się wydatki na zakup podręczników, zeszytów, materiałów i przyborów szkolnych oraz konieczność uiszczania różnych składek. Małoletni pozwani mają też prawo do należytej ochrony zdrowia oraz do odpowiedniej do wieku rozrywki, a także do rozwijania zainteresowań. Również korzystanie z usług życia codziennego pociąga za sobą pewne koszty.

W ocenie Sądu matka małoletnich pozwanych A. W. (2) optymalnie wykorzystuje swoje możliwości zarobkowe. Pracuje na pełny etat za wynagrodzeniem wynoszącym 1.200,- zł netto miesięcznie. Nie sposób oczekiwać od niej większego zaangażowania w pracę zawodową, skoro zajmuje się wychowywaniem dwojga małoletnich dzieci i świadczy osobiste starania o ich utrzymywanie i wychowanie. To ona troszczy się o zapewnienie im mieszkania, pielęgnuje ich w chorobie, zawozi do lekarzy, uczęszcza na wywiadówki, gotuje im posiłki i opiera ich. W ten sposób wykonuje w części ciężący na niej obowiązek alimentacyjny, a jednocześnie realizacja przez nią tych czynności zmniejsza jej możliwości zarobkowe.

Ostatecznie Sąd doszedł do wniosku, że powód, o ile optymalnie wykorzysta swoje możliwości zarobkowe, będzie mógł płacić na rzecz małoletnich pozwanych rentę alimentacyjną w kwocie po 800,- złotych miesięcznie i oddalił powództwo o obniżenie alimentów.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go w części oddalającej powództwo o obniżenie alimentów o kwoty po 300,-zł miesięcznie w przypadku każdego z pozwanych.

Powód zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego polegającego na nieprawidłowym zastosowaniu art. 136 k.r.o. w wyniku stwierdzenia, iż spełniły się przesłanki do zastosowania tego przepisu, ponieważ powód rzekomo bez istotnej przyczyny zaniechał prowadzenia zyskowej działalności gospodarczej, a w konsekwencji stwierdzeniu, iż obecna sytuacja finansowa powoda nie zasługuje na uwzględnienie w kontekście roszczenia o obniżenie świadczenia alimentacyjnego;
2. naruszenie prawa materialnego polegającego na nieprawidłowym zastosowaniu art. 135 § 1 k.r.o. poprzez ustalenie, iż nadal zachodzi korelacja pomiędzy potrzebami małoletnich pozwanych, a możliwościami zarobkowymi i majątkowymi powoda, podczas gdy sytuacja zarobkowa oraz majątkowa powoda uległa drastycznemu obniżeniu;
3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczne z materiałem dowodowym ustalenie stanu faktycznego będące podstawą przedmiotowego wyroku odnośnie okoliczności, że:
 - a) do kosztów utrzymania małoletniego A. W. (1) doliczyć należy kwotę 510,-zł tytułem opłaty za niepubliczne przedszkole, w momencie gdy w chwili obecnej małoletni A. W. (1) rozpoczął naukę w szkole, zatem rodzice nie ponoszą kosztów w tym zakresie,
 - b) wydatek rzędu 1.600,-zł miesięcznie tytułem łącznych alimentów na dzieci powoda pozostaje w granicach jego możliwości zarobkowych, z uwagi na uzyskiwanie dochodu rzędu 3.600,-zł - 3.700,-zł, podczas gdy powód uzyskiwał niższy dochód, który nie pozwalał na zaspokajanie alimentów w łącznej kwocie 1.600,-zł,
 - c) koszty utrzymania małoletnich A.i M. W. nie uległy zmianie i są dokładnie takie same jak ustalił Sąd Okręgowy w Poznaniu, podczas gdy małoletni A. W. (1) nie uczęszcza już do Niepublicznego Przedszkola (...)a P.w W., a rozpoczął naukę w szkole podstawowej,

d) rezygnacja powoda z prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na handlu odzieżą używaną była nieuzasadniona ekonomicznie, podczas gdy w ostatnich miesiącach działalności powoda przedsiębiorstwo przynosiło dochody znacznie niższe niż ustalone przez Sąd.

Z uwagi na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa o obniżenie alimentów o kwotę 300,-zł w odniesieniu do każdego z pozwanych, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy pominął zgłoszone w niej wnioski dowodowe. Prowadzenie dowodu z potwierdzeń przelewów dokonywanych przez rodziców powoda na rzecz małoletnich pozwanych tytułem alimentów w okresie od grudnia 2012r. do maja 2013r. było zbędne, gdyż okoliczność ta została już wcześniej wyjaśniona zgodnie z twierdzeniami powoda (art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). W oparciu o zeznania świadka K. W. oraz przesłuchanie powoda Sąd Rejonowy ustalił mianowicie, że to rodzice powoda uiszczają alimenty, które zobowiązany jest on płacić na rzecz małoletnich dzieci, a ustalenia te nie były kwestionowane przez stronę pozwaną w postępowaniu apelacyjnym. Z kolei na podstawie art. 381 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął – jako spóźnione – przedstawione wraz z apelacją dowody w postaci dokumentacji finansowej dotyczącej prowadzonej przez powoda w 2012r. działalności gospodarczej. Trudna sytuacja ekonomiczna skutkująca zawieszeniem, a następnie zakończeniem wykonywania działalności gospodarczej stanowiła jeden z kluczowych argumentów pozwu mających przemawiać za obniżeniem alimentów. Potrzeba wykazywania tych okoliczności istniała więc niewątpliwie już w I instancji. Nie było też żadnych przeszkód, aby powód z powyższych środków dowodowych wówczas skorzystał. Zupełnie nie przekonuje próba usprawiedliwienia braku inicjatywy dowodowej tym, iż powód nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Z uwagi na wyższe wykształcenie i bogate doświadczenie zawodowe (przez ponad 7 lat osobiście prowadził działalność gospodarczą) powód nie może być traktowany jako osoba nieporadna, a wręcz przeciwnie – należy założyć, że ma orientację odnośnie spoczywających na nim obowiązków procesowych, zwłaszcza że był już przecież wcześniej stroną postępowania rozwodowego, w którym spór koncentrował się również na wysokości alimentów na rzecz małoletnich dzieci. Co istotne, w niniejszej sprawie powód wniósł w pozwie o przeprowadzenie dowodu z szeregu dokumentów obrazujących jego sytuację zawodową i majątkową, jak również zeznań dwóch świadków. Kolejne dokumenty dotyczące m.in. tej kwestii zostały dołączone do pisma procesowego z dnia 9.08.2013r. Wszystko to wskazuje, że dokumenty wskazane w apelacji powód mógł powołać na wcześniejszym etapie postępowania.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny. Żądanie obniżenia alimentów dotyczyło okresu od dnia wniesienia pozwu (22.03.2013r.), a skoro w tym czasie – do czerwca 2013r. – małoletni A. W. (1)uczęszczał jeszcze do niepublicznego przedszkola, zasadnie Sąd Rejonowy uwzględnił jako składnik jego usprawiedliwionych potrzeb koszty edukacji przedszkolnej w kwocie 510,-zł miesięcznie. Od września 2013r. (a więc już po wydaniu zaskarżonego wyroku) małoletni pozwany realizuje w szkole podstawowej obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, natomiast nie obniżyło to istotnie wydatków na jego edukację. Z zaświadczenia dyrektora Szkoły Podstawowej nr (...)w W. wynika bowiem, iż średnia miesięczna opłata z tym związana wynosi 300,-zł (k.33), a ponadto należy zakładać, że w związku z podjęciem nauki w szkole niezbędny był zakup podręczników czy przyborów szkolnych.

Nie są też zasadne zawarte w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 135 § 1 k.r.o. i art. 136 k.r.o. Znamienne pozostaje przy tym, że powód nie zarzucał naruszenia art. 138 k.r.o., choć to właśnie ten przepis miał kluczowe znaczenia dla oceny jego powództwa. Zgodnie z art. 138 k.r.o., można żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego „w razie zmiany stosunków”. Podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miało zatem porównanie sytuacji obecnej z warunkami istniejącymi w dniu 24.11.2012r., gdy walor prawomocności uzyskał wyrok Sądu Okręgowego w P.z dnia 12.10.2012r., sygn. akt XII.C(...), którym poprzednio ustalono obowiązek alimentacyjny powoda wobec małoletnich pozwanych. Rzeczą powoda było wykazanie, że od

tego czasu istotnemu ograniczeniu uległy jego możliwości zarobkowa i majątkowe lub też usprawiedliwione potrzeby małoletnich pozwanych (art. 135 § 1 k.r.o.). Jak słusznie zwrócił już zaś uwagę Sąd Rejonowy, powództwo z art. 138 k.r.o. nie może zmierzać do polemiki z ustaleniami poczynionymi w poprzedniej sprawie, wykazania ich wadliwości i tym samym ewentualnej korekty opartego na nich rozstrzygnięcia. Co więcej, również prekluzja materiału będącego podstawą wcześniejszego rozstrzygnięcia, wyklucza powoływanie się przez strony w kolejnych postępowaniach na te same okoliczności faktyczne dla wyciągnięcia odmiennych wniosków (tak również Sąd Najwyższy w wyroku z 3.10.2000r., I CKN 945/00, LEX nr 52457 czy wyroku z 27.02.1981r., III CRN 21/81, publ. OSN 1981/11/217, a także J.Pietrzykowski, KRO z Komentarzem, Warszawa 1993, s.646). Sąd Rejonowy wyjaśnił, z jakich względów uznał, iż nie zaistniała zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o., uzasadniająca obniżenie alimentów zasądzonych wyrokiem rozwodowym, zaś apelacja tylko w niewielkim stopniu nawiązuje to tych argumentów.

Zastosowania art. 138 k.r.o. nie uzasadnia z pewnością względ na aktualną wysokość kosztów zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małoletnich pozwanych. Sąd I instancji słusznie wskazał na upływ nieznacznego okresu od czasu poprzedniego ustalenia alimentów (od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego do wniesienia obecnego pozwu minęły zaledwie 4 miesiące) oraz na stabilną sytuację życiową dzieci. Ani struktura ich potrzeb, ani też wysokość kosztów niezbędnych do ich zaspokojenia nie uległy zatem istotnym zmianom. Powód powoływał się jedynie na zakończenie – w czerwcu 2013r. – edukacji przedszkolnej syna, ale jak już wyżej wyjaśniono, nie wpłynęło to w sposób znaczący na koszty jego wychowania. Co więcej, fakt nieodległego rozpoczęcia przez pozwanego nauki w szkole został już uwzględniony przy ustalaniu alimentów w wyroku rozwodowym. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy wyraźnie zaznaczył, że zasądza alimenty na rzecz dzieci w równej wysokości, gdyż koszty ich utrzymania w nieodległej przyszłości zostaną zrównane z uwagi na odpadnięcie opłat za przedszkole syna (s.10-11 uzasadnienia). Skoro przewidywane rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej przemawiało poprzednio za ograniczeniem wysokości alimentów należnych małoletniemu pozwanemu, to obecnie ta sama okoliczność nie może uzasadniać dalszego ich obniżenia (tym bardziej, że nie był wcześniej znany fakt, że edukacja w szkole podstawowej będzie wiązała się z koniecznością ponoszenia opłaty wynoszącej 300,-zł miesięcznie). Jako przejaw „zmiany stosunków” w rozumieniu art. 138 k.r.o. nie może być też traktowany eksponowany w apelacji fakt, że dzieci pozostają pod bezpośrednią pieczę powoda w co drugi weekend, w wakacje oraz poszczególne święta i w tym czasie spoczywa na nim obowiązek zaspokajania ich materialnych potrzeb. Okoliczność ta nie jest nowa i została uwzględniona przy poprzednim ustalaniu obowiązku alimentacyjnego (s. 5 i 10 uzasadnienia wyroku rozwodowego).

Sąd Okręgowy podziela ocenę Sądu I instancji, że za obniżeniem alimentów nie przemawiają zmiany, jakie wystąpiły w sferze możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego.

Przypomnieć trzeba, że podstawą zasądzenia dotychczasowych alimentów w kwotach po 800,-zł miesięcznie było ustalenie sądu rozwodowego, iż prowadzona działalność gospodarcza zapewnia powodowi zysk na poziomie co najmniej 3.600-3.700,-zł miesięcznie, zaś ponoszone przez niego wydatki na własne utrzymanie wynoszą ok. 2.000,-zł (s. 6-7 i 10 uzasadnienia wyroku rozwodowego). Ustalenie to było rezultatem krytycznej oceny twierdzeń i zeznań powoda odnośnie wysokości osiąganych dochodów, zaś oparte na nim rozstrzygnięcie uprawomocniło się w dniu 24.11.2012r. W niniejszej sprawie powód nie zdołał wykazać, aby po tej dacie jego możliwości zarobkowe i majątkowe z przyczyn obiektywnych uległy ograniczeniu. Oczywiście faktem jest, iż powód najpierw zawiesił (od dnia 1.01.2013r.), a następnie zakończył (z dniem 27.03.2013r.) wykonywanie działalności gospodarczej, natomiast zupełnie nie przekonują podawane przez niego (również w apelacji) przyczyny takich kroków.

Jako pierwszą powód wskazywał pogarszającą się koniunkturę, w wyniku czego od początku 2012r. albo ponosił stratę, albo też uzyskiwał nieznaczne dochody. Twierdzenia te odnoszą się jednak do okresu sprzed uprawomocnienia się wyroku rozwodowego i w istocie zmierzały do polemiki z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zawartego w tym wyroku orzeczenia o obowiązku alimentacyjnym. Okoliczność, iż w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą powód w 2012r. nie uzyskiwał dochodu na poziomie ok. 3.600-3.700,-zł miesięcznie winna być przez niego dowodzona w procesie rozwodowym, również poprzez wywiedzenie apelacji i kwestionowanie ustaleń sądu I instancji. Środkiem służącym korekcie tych ustaleń nie może być natomiast powództwo z art. 138 k.r.o.

Za okoliczność usprawiedliwiającą zrezygnowanie przez powoda z prowadzenia działalności gospodarczej nie mogą być też uznane jego problemy zdrowotne. W apelacji mowa jest wręcz o „załamaniu psychicznym”, na co brak jest jednak jakiegokolwiek dowodu. Zasadnicze wątpliwości budzą twierdzenia powoda, iż źródłem jego problemów zdrowotnych był „rozpad rodziny”, „nawarstwienie konfliktów wewnątrzrodzinnych” oraz utrudnienia w kontaktach z dziećmi (k. 2,75). Z uzasadnienia wyroku rozwodowego jasno wynika, że jego była żona wyprowadziła się wraz z dziećmi ze wspólnego miejsca zamieszkania w sierpniu 2011r., a więc niemal półtora roku przed zawieszeniem przez powoda wykonywania działalności gospodarczej. Nawet zresztą jeśli przyjąć, że destabilizacja sytuacji rodzinnej wywołała u powoda kryzys w sferze psychicznej, to nie wykazano jakiegokolwiek związku pomiędzy owym kryzysem a podjętymi znacznie później decyzjami co do losów prowadzonego przedsiębiorstwa. Zauważyć też wypada, że w piśmie z dnia 9.08.2013r. powód wspominał o swoim zaangażowaniu w działalność fundacji charytatywnej i zajmowaniu się w związku z tym organizacją wyjazdów zagranicznych (k.80), natomiast od 1.09.2013r. powód podjął zatrudnienie na pełen etat na podstawie umowy o pracę jako „mobilny doradca klienta”. Przeczy to twierdzeniom apelacji o poważnym „załamaniu psychicznym”, które utrudniać miało powodowi prowadzenie działalności gospodarczej i doprowadzić do jej zakończenia.

W świetle poczynionych uwag nie można uznać, aby Sąd I instancji naruszył art. 136 k.r.o. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie. Skoro w czasie ustalenia dotychczasowych alimentów dochody powoda w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą wynosiły ok. 3.600-3.700,-zł miesięcznie, to zawieszenie – po miesiącu od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego – wykonywania tej działalności, a następnie jej zakończenie nie znajdowało uzasadnienia ekonomicznego i musi być traktowane jako równoznaczne ze „zrzeczeniem się zatrudnienia” w rozumieniu art. 136 k.r.o. Brak jest przy tym podstaw do przyjęcia, że „ważnym powodem”, uzasadniającym zakończenie prowadzenia działalności był stan zdrowia powoda. Oznacza to, że rezygnacja przez powoda z zajęcia przynoszącego dochód na poziomie 3.600-3.700,-zł miesięcznie i ostateczne podjęcie w zamian zatrudnienia za wynagrodzeniem zasadniczym w kwocie 1.650,-zł brutto miesięcznie nie może zostać uwzględnione przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych należnych małoletnim pozwany.

W tym stanie rzeczy i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną.

/-/ Jarosław Grobelny /-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Marcin Radwan